

Гульня

Валянцін Акудовіч

Што я, беларусаў ня ведаю? Беларус альбо працуе, альбо п'е гарэлку. Калі вып'е — можа і пазабаўляцца. Але каб сьвядомы беларус не працаваў, а гуляўся ў гульні — такога, лічы, не бывае.

Беларус здатны прыдумаць кола, сякеру, млын. Але выдумаць шахматы ці футбол, не раўнуючы ўжо — бег прусакоў навывперадкі, яму б нават і да галавы не прыйшло.

Бадай, мы маем толькі адну нацыянальную гульню — хованкі. Мы спрад-веку тым і бавіліся, што хаваліся ад розных прыхадняў. Калі не ў лясох, дык у саміх сабе. І ўрэшце так пахаваліся, што калі сталася магчымым выйсьці на людзі, то ніяк самі сябе не пазнаходзім.

Пэўна, беларус ад прыроды няздолны да хоць якой умоўнай гульні, тым болей да палітычнай гульні ў беларускую дзяржаву.

Усялякая дзяржава — гэта гульня ў правы і абавязкі паміж уладай і грамадзянамі. А беларусы замест таго, каб ствараць свае каманды і гуляць з уладай у беларускую дзяржаву, звыкла хаваюцца за фіранкамі.

Гэтак дасюль не ўва ўласным доме, але як бы ў прымах жыўць. Раскіданыя па ўсім сьвеце габрэі празь дзьве тысячы гадоў выгнаньня стварылі нацыянальную дзяржаву таму, што ўсе гэтыя дзьве тысячы гадоў гулялі ў сваю гульню па правілах, выкладзеных у Бібліі, і пад наглядом судзьдзі, якога называлі Богам.

Але беларусы, як вядома, не габрэі. Беларусы засур'ёзна ставяцца да жыцьця, каб гуляцца ў жыцьцё. І гэта, пэўна, таксама няблага.

Толькі, як сьведчыць гістарычны досьвед, калі ты ня ўмееш забаўляцца сам, то табою забаўляюцца іншыя.

Дакопкі

Алена Ціхановіч

Апошнія барозны. Поўныя мяхі. Пот і стома. Павуціньне і залатое лісьце. Дакопкі.

Дакопкі, як адлёт журавоў, азначаюць істотную зьмену краявіду — па дакопках з палёў, разараных прыдарожных палосак, лапікаў-сотак зьнікаюць сагнутыя постаці. Узьнёслым стылем такая праца называецца „пакланіцца зямлі“, а простая цётка скажа: цэлае лета над гэтай бульбай рачкавала. Мала дзе ў сьвеце на зломе тысячагодзьдзяў выжываньне чалавека застаецца нагэтулькі залежным ад яго ўласных аграрных высылкаў.

Выкапаная бульба — пражыты год. Поўныя склеп — сытая зіма. Ураджай мераецца ня толькі мяхамі, але якасьцю: буйная ці дробная, каросьлівая ці чыстая... Яшчэ больш парамэтраў выяўляюцца на сталі: сопкая ці мыльная, жоўтая ці белая, свойская ці „кабанская“. Так апрабоўваюцца дзясяткі новых гатункаў, якія прыйшлі на беларускія палі: „тэмп“, „сантэ“, „ласунак“, „ад-рэта“, „аганёк“, „велікан“, „верас“, „траскуха“...

Дакопкі, як і дажынкi, знаёмыя і калгаснаму полю. Толькі дажынкам было суджана стаць дзяржаўным сьвятам, а дакопкі застаюцца нечым прыватным, сямейным.